

Managementletter 2016-4

Bestemd voor: Dagelijks bestuur
Datum: 15 november 2016

Documentnummer: 16IT044462

Barcode: 

INHOUDSOPGAVE MANAGEMENTLETTER 2016-4

Hoofdstuk	Pagina
1. Financieel Beheer	3 t/m 8
1.1 Inleiding	3
1.2 Verwachte resultaten exploitatie en investeringen 2016	3
1.3 Risicoparagraaf	5
1.4 Overige aandachtspunten	6
1.5 Ontwikkelingen bij verbonden partijen	8
1.6 Toelichting bijlagen	8
2. Belangrijke ontwikkelingen per programma	9 t/m 27
2.1 Totaal netto lasten en dekkingsmiddelen per programma	9
2.2 Programmaplannen	10
1000 - Planvorming	10
2000 - Aanleg en onderhoud keringen	11
3000 - Inrichting en onderhoud watersystemen	13
4000 - Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	15
5000 - Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	18
6000 - Regulering	19
6500 - Toezicht en handhaving	20
7000 - Heffing en invordering	21
8000 - Bestuur en externe communicatie	22
9000 - Dekkingsmiddelen en saldo	23
200/500 - Centraal management en Concern control	24
300/400 - Bedrijfsvoering	25
600/800 - Ondersteuning Watersystemen	27
Bijlagen	
I Prognose netto lasten en resultaat per taak (16IT044463)	
II Projectenrapportage (16IT044464)	

Hoofdstuk 1: Financieel Beheer

§ 1.1 Inleiding

Op basis van afspraken uit de Planning- en Controlcyclus worden gedurende het kalenderjaar periodiek managementletters opgesteld, die door het dagelijks bestuur worden vastgesteld en ter kennisname aan het algemeen bestuur worden aangeboden. Hierbij treft u de vierde managementletter over 2016 aan met als peildatum 18 oktober 2016. De doelstelling van de managementletter is het bestuur op beknopte en overzichtelijke wijze te informeren over de inhoudelijke en financiële voortgang van de bedrijfsprocessen en projecten en daarmee over de inschatting van het bedrijfsresultaat voor het lopende jaar. Er wordt zoveel mogelijk op basis van "management by exception" gerapporteerd. Ten aanzien van de reguliere bedrijfsactiviteiten wordt gerapporteerd over belangrijke ontwikkelingen en over zaken die, inhoudelijk of financieel, positief of negatief belangrijk afwijken ten opzichte van de begroting.

§ 1.2 Verwachte resultaten exploitatie en investeringen 2016

Exploitatie

De verwachting is dat de in de exploitatie opgenomen producten en diensten nagenoeg volledig conform de Begroting 2016 worden uitgevoerd. Het verwachte bedrijfsresultaat is €252.000 negatief. Dit is €786.000 voordelig ten opzichte van de Begroting en €1.569.000 voordelig ten opzichte van de vorige managementletter (ML3).

Het voordelige verschil ten opzichte van ML3 wordt veroorzaakt door:

- De bij ML3 afgesproken bezuinigingsopdracht is gerealiseerd (€881.000): In het kader van de bezuinigingsopdracht zijn de uitgaven kritisch beoordeeld en is besloten een aantal activiteiten niet of later uit te voeren (zonder de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar te brengen). Daarnaast zijn er enkele meevallers. Dit heeft geleid tot bijstelling van de volgende posten:
 - o Bedrijfsvoering (€450.000): er is €200.000 bezuinigd op het gebied van huisvesting, interne faciliteiten en ICT (met name advieskosten, datacommunicatie/telefonie, schoonmaakkosten en doorschuiven aanschaf wagenpark). Daarnaast is er €125.000 voordeel op het gebied van personeelsbeleid: de uitvoering van de reorganisatie wordt intern in plaats van extern uitgevoerd, er zijn minder bezwaren ontvangen als gevolg van de invoering van generieke functies en de organisatiebrede opleidingskosten zijn lager. Op het gebied van Handhaving is er minder (onderhoud aan) apparatuur nodig en is de post Bestuursdwang bijgesteld (€125.000).
 - o Kapitaallasten Watersystemen (€200.000) en Zuiveringsbeheer (€250.000): het voordeel ontstaat door het bijstellen van prognosebedragen en realisatiedata.
- De verwachte opbrengst zuiveringsheffing over oude jaren is naar boven bijgesteld: (€482.000);
- De verwachte uitgaven voor met name energie en gebiedsgerichte samenwerking lager zijn dan verwacht: (€206.000).

Verwacht bedrijfsresultaat 2016 bedragen x €1.000	Begroting 2016	ML 2016-3	ML 2016-4
Resultaat taak Watersysteembeheer	+1.037	+1.320	+755
Resultaat taak Zuiveringsbeheer	0	+501	-503
Bedrijfsresultaat totaal	+1.037	+1.821	+252

(+ = nadelig / - = voordelig)

Voor de taak Zuiveringsbeheer bedraagt het verwachte voordeel ten opzichte van de Begroting €503.000 en ontstaat met name door de hogere verwachte opbrengst zuiveringsheffing bedrijven over voorgaande jaren (voor een toelichting zie programma 9000).

Voor de taak Watersysteembeheer bedraagt het verwachte voordeel €282.000 ten opzichte van de Begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door het naar beneden bijstellen van de directe kosten, als gevolg van voortschrijdend inzicht en het kritisch beoordelen van de uitgaven.

Bij de Kadernota 2017–2026 is besloten om (toekomstige) financiële meevallers apart te zetten in een bestemmingsreserve. In deze managementletter is voor 2016 rekening gehouden met een toevoeging van €881.000 financiële meevallers (voorstel herstructurering leningen) aan de bestemmingsreserve 'duurzaam financieel beleid'. De verwachte resultaten en financiële meevallers leiden tot de volgende resultaatbestemming 2016:

Verwachte resultaatbestemming 2016 bedragen x €1.000	Begroting 2016	ML 2016-3	ML 2016-4
Toevoeging aan bestemmingsreserve DFB WS	0	+414	+414
Onttrekking uit egalisatiereserve Watersysteembeheer	-1.037	-1.734	-1.169
Bestemming taak Watersysteembeheer	-1.037	-1.320	-755
Toevoeging aan bestemmingsreserve DFB ZB	0	+467	+467
Toevoeging aan egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	0	-968	+36
Bestemming taak Zuiveringsbeheer	0	-501	+503
Totaal resultaatbestemming	-1.037	-1.821	-252

(+ = toevoeging / - = onttrekking)

In de cijfers van de voorliggende managementletter is verwerkt dat het DB op 15 november 2015 heeft ingestemd met het beschikbaar stellen van €500.000 vanuit de raming 'Onvoorziene uitgaven' uit de Begroting 2016 ter dekking van de achterblijvende opbrengsten op het project 'Oneigenlijk grondgebruik' (programma 8000 Bestuur en Communicatie). Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar § 1.4 Overige aandachtspunten.

Investeringsuitgaven

In de Begroting 2016 is €57,9 miljoen aan bruto investeringsuitgaven opgenomen. De verwachting bij deze managementletter is bijgesteld tot €51,7 miljoen (89% realisatie). Bij managementletter 2016-3 was de verwachte realisatie nog 92%.

Bruto investeringsuitgaven 2016 bedragen x €1 mln.	Begroting 2016	ML 2016-3	ML 2016-4
Zuiveringsbeheer	20,3	18,4	17,6
Watersysteembeheer ¹	33,0	29,5	29,2
Vaarwegenbeheer	1,0	0,9	0,8
Ondersteuning	3,6	4,7	4,1
Totaal	57,9	53,5	51,7

Het bijstellen van de verwachte investeringsuitgaven wordt veroorzaakt door:

- Zuiveringsbeheer: In 2015 zijn er veel maatregelen genomen om de begrote investeringsuitgaven ook daadwerkelijk te realiseren en daar zien we ook de positieve gevolgen van. Dat neemt niet weg dat de 20 miljoen verwachte investeringsuitgaven een voortschrijdend gemiddelde is, waarbij sommige jaren erboven zitten (2015: €28,4 miljoen) en sommige eronder (2016: €17,6 miljoen). Oorzaak van de verschuiving is het eerder opleveren van project "Renovatie meerdere rwzi's".
- Watersystemen: De volgende externe factoren zijn reden tot bijstelling van de prognose:
 - Wateroverlast Vosdonk: Vertraging als gevolg van optimalisatie maatregelenpakket met behoud van doelrealisatie (-€0,7 mln.)
 - Wateroverlast VZM: Met nieuwe scope is ook de planning opnieuw vastgesteld (-€1,7 mln.)
 Daarnaast zijn, als gevolg van interne factoren, de volgende uitgaven doorgeschoven:
 - Regionale keringen: besloten is om eerst de scope van het verbeterproject nader te bepalen door aanvullend grondonderzoek/aanvullende toetsing (-€1 mln.)
 - Aanpassing en optimalisatie kunstwerken: project is later gestart als gevolg van beperkte interne capaciteit in het eerste half jaar van 2016 (-€0,4mln.)
- Ondersteuning (+€0,5 mln.): De overschrijding wordt vooral veroorzaakt doordat de kosten van vervanging van het wagenpark niet in 2015 maar, grotendeels in 2016 vallen.

Op projectniveau worden afwijkingen in geld, kwaliteit en voortgang toegelicht in bijlage 2.

¹ Het bedrag is inclusief de bijdrage aan het HWBP en de investeringsuitgaven van het project regionale keringen.

1.3 Risicoparagraaf

Cross Border Lease - waterschap Brabantse Delta

Het risico met betrekking tot de CBL is reeds eerder toegelicht en ongewijzigd. Contractueel is een koopoptie opgenomen waardoor de CBL beëindigt. Het DB heeft op 22 oktober 2013 ingestemd met het uitoefenen van de koopoptie voor de CBL van het waterschap. De eerste koopoptie, voor drie van de vijf trusts, is in 2015 geëffectueerd, waardoor 3/5e deel van de CBL beëindigd is. De voorbereidingen voor het uitoefenen van de tweede koopoptie worden momenteel getroffen, zodat gedurende 2017 de volledige CBL wordt beëindigd.

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

Switch Transactie SNB

SNB en Deutsche Bank (DB) zijn recent overeengekomen de switch transactie die in 2007 is gesloten tussen SNB en DB te beëindigen. SNB zal hier in een komende financiële rapportage nadere informatie over verstrekken. De precieze financiële gevolgen voor waterschap Brabantse Delta zijn nu niet te geven, onder meer omdat er onzekerheid is over de toepassing van de Wet op de vennootschapsbelasting die per 1 januari 2016 is gewijzigd (hieronder toegelicht).

Vennootschapsbelasting

SNB is per 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig geworden in verband met een wijziging in de Wet op de Vennootschapsbelasting. Met de Belastingdienst vindt overleg plaats. De uitkomst van dit overleg zijn op heden zodanig dat SNB inzake de slibverwerkingsactiviteiten na verwachting tot en met 2022 geen of zeer beperkt vennootschapsbelasting verschuldigd zal zijn.

Inzake de Switch Transaction neemt de Belastingdienst het standpunt dat de negatieve marktwaarde van de Switch Transaction opgenomen moet worden op de fiscale openingsbalans. Dit betekent dat bij een oplopende marktwaarde een fiscale winst ontstaat waardoor circa €11,2 miljoen aan belastingen afgedragen moet worden over 2016 en 2017. Voor WBD komt dit neer op €3,7 miljoen (33,1%). Het standpunt van SNB is dat de marktwaarde niet meegenomen dient te worden. Het overleg hierover loopt nog. Een mogelijkheid is waarschijnlijk nog om de Switch Transaction gedeeltelijk onder de samenwerkingsvrijstelling te brengen. Hierdoor wordt de belastingheffing over de Switch Transaction voor SNB verminderd tot €3,0 miljoen. SNB hoopt voor het einde van het jaar hierover meer duidelijkheid te krijgen. De opbrengsten die in 2016 worden verkregen uit de Switch Transaction zijn volledig belast en zijn niet meegenomen in bovenstaande bedragen.

Gevolgen brand bij chemische fabriek Moerdijk

Het waterschap en de andere overheden hebben met Chemie Pack Nederland B.V. en de andere nog bestaande bedrijfsonderdelen van Chemie Pack een schikking getroffen. De waarde van de schikking bedraagt €4,2 miljoen. Via een verdeelsleutel zal een nog nader te bepalen bedrag ten goede komen van het waterschap. Intussen hebben verzekeraars van bedrijven die goederen in opslag hadden staan bij Chemie Pack de betrokken overheden en inspecties aansprakelijk gesteld voor de geleden schade omdat onvoldoende toezicht zou zijn gehouden. Of dit daadwerkelijk tot het vergoeden van een schadeclaim zal leiden door het waterschap lijkt op dit moment niet erg waarschijnlijk.

Verantwoordelijkheid voor beschoeiing

Een inwoner van Steenbergse is van oordeel dat de beschoeiing langs zijn tuin ondeugdelijk is. Zijn tuin verzakt daardoor. Hij is van oordeel dat het waterschap aansprakelijk is voor het verzakken van de tuin. De rechtbank heeft de inwoner in het gelijk gesteld. Naar het oordeel van het waterschap heeft de rechtbank een principieel onjuist oordeel gegeven. Het waterschap is in hoger beroep gegaan tegen het vonnis van de rechtbank. De zaak is momenteel in behandeling bij het gerechtshof in Den Bosch. Het hof heeft nog geen uitspraak gedaan. De uitspraak van het hof is van belang omdat een andere inwoner met vergelijkbare problematiek ook een procedure heeft aangespannen onder verwijzing naar de uitspraak van de rechtbank. Ook twee verenigingen van eigenaren (appartementencomplexen) beraden zich op juridische stappen. Deze zaak is ook voor de andere waterschappen van principieel belang, omdat in het hele land vergelijkbare situaties kunnen spelen.

Klimatologische veranderingen

Gezien de klimatologische veranderingen kunnen in het beheersgebied wateroverlastsituaties ontstaan door extreem grote hoeveelheden neerslag waar het watersysteem met de daarbij behorende normen, niet op ingericht is. Wanneer deze extreme neerslag leidt tot schade vanuit het watersysteem, kan dit leiden tot grote aantallen - meestal onterechte - claims tegen het waterschap, zoals dat inmiddels andere waterschappen is overkomen. Ten behoeve van de afhandeling van deze claims door onze verzekeraar zal door het waterschap zelf veel informatie vergaard moeten worden en onderzoek moeten worden gedaan. De organisatie is ingericht om een bepaald aantal schadeclaims per jaar te kunnen

afhandelen, maar niet op het behandelen van grotere aantallen. Als zich dat voordoet dan vraagt dit om tijdelijke grotere inzet van capaciteit. De kosten die daarmee gemoeid gaan, zullen ten laste van de calamiteiten/algemene reserve worden gebracht. Intussen wordt gevraagd naar de ervaring van de andere waterschappen en worden marktpartijen geconsulteerd om hiervoor een oplossing te bedenken.

§ 1.4 Overige aandachtspunten

Oneigenlijk grondgebruik / beschikking onvoorzien

Het project 'Sloten oevers en dijken op orde', onderdeel 'Oneigenlijk grondgebruik' is in 2016 volop in uitvoering. De productie ligt op schema afgezet tegen de totale opgave voor de periode van 3 jaar. In 2016 zijn circa 1.000 situaties grondgebruik in behandeling genomen. Hiervan zijn ongeveer 800 gevallen grondgebruik eind 2016 afgerond. Het afgelopen jaar zijn ruim 300 bewonersbezoeken en meer dan 200 controles vanuit het openbaar gebied afgelegd. Hiermee is een grote stap gemaakt met het oplossen van een langlopend probleem rondom oneigenlijk grondgebruik. In al deze situaties bestaat nu duidelijkheid over de grondposities van het waterschap en de aangrenzende eigenaren. Dit is jarenlang niet het geval geweest. Tevens heeft het project door de honderden 'keukentafelgesprekken' een grote bijdrage geleverd aan het vergroten van het waterbewustzijn bij bewoners, agrariërs en bedrijven. De persoonlijke benadering van perceeleigenaren heeft er bovendien toe geleid dat nauwelijks gedoe is ontstaan rond de aanpak van oneigenlijk grondgebruik.

Voor het 'Oneigenlijk grondgebruik' is in 2016 €470.000 aan kosten begroot en €977.000 aan opbrengsten (verkoop van gronden). De werkzaamheden worden in 2016 tegen lagere kosten uitgevoerd. De verwachting is bij deze managementletter bijgesteld naar €350.000. Ten opzichte van de begroting ontstaat derhalve een besparing van €120.000. De werkzaamheden en resultaten verlopen dus volgens planning en worden tegen lagere kosten uitgevoerd. Vanwege aantoonbare redenen vallen de inkomsten uit grondverkoop echter tegen. De verwachting bij ML4 is dat er €200.000 gerealiseerd gaat worden. Bij ML3 was de verwachting nog €537.000. Voorafgaand aan het project is een pilot grondgebruik binnen de Brabantse Delta uitgevoerd en is gekeken naar ervaringen bij gemeenten met dit onderwerp. Hierop zijn de verwachte inkomsten gebaseerd. In de praktijk blijkt dat in het buitengebied specifieke zaken zoals ruilverkavelingen, oude afspraken en verjaring een grotere rol spelen dan verwacht. Voorts lag de uitgeefbaarheid van gronden, ondanks vooraf gestelde criteria, in de uitvoering weerbarstiger. Tot slot zorgt een tragere opstart van dossiers ervoor dat minder verkochte gronden voor het einde van het jaar bij de notaris zijn gepasseerd. Dit zijn de voornaamste redenen waarom de inkomsten voor 2016 €777.000 lager uitvallen dan begroot en €337.000 lager uitvallen dan in ML3 is aangekondigd.

Per saldo wordt er bij Managementletter 2016-4 voor het 'Oneigenlijk grondgebruik' een tekort ten opzichte van de Begroting 2016 van ongeveer €650.000 verwacht. Gesaldeerd met een aantal meevallers op andere posten, ontstaat er in 2016 een verwacht tekort van ruim €500.000 op programma 8000 Bestuur en communicatie. Op 15 november 2015 heeft het DB ingestemd met het beschikbaar stellen van €500.000 vanuit de raming 'Onvoorzienne uitgaven' uit de Begroting 2016 ter dekking van de achterblijvende opbrengsten op het project 'Oneigenlijk grondgebruik'. Deze beschikking is verwerkt in de voorliggende managementletter. Hiermee is het verwachte tekort op programma 8000 nagenoeg geheel gedekt.

Financiering watersysteendoelen

Bij het bepalen van de ambitieniveaus in het Waterbeheerplan is er bij diverse opgaven rekening gehouden met externe cofinanciering. Bij de vaststelling van het Waterbeheerplan was de cofinanciering vanuit de provincie nog onzeker. Inmiddels is de cofinanciering van de diverse maatregelen voldoende geborgd. In 2016 zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de periode 2016-2021. Deze zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Tot Uitvoering Waterdoelen (STUW). Deze afspraken gaan over de realisatie van vier prestaties: verdrogingsbestrijding, vispassages, beekherstel en waterberging. De cofinanciering van ecologische verbindingszones is geregeld via het Groenontwikkelfonds Brabant (GOB). Medio 2016 heeft de provincie ook een subsidieregeling vastgesteld voor maatregelen die bijdrage aan de doelen voor het Deltaprogramma Hoge Zandgronden en wordt er begin 2017 een POP-3 regeling opengesteld voor diverse waterkwaliteitsmaatregelen.

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen is in werking getreden per 1 januari 2016. Overheden die winst behalen op activiteiten die concurreren met de markt moeten dan in principe vennootschapsbelasting betalen. Het waterschap heeft haar inventarisatie afgerond. Er kunnen echter nog geen uitspraken gedaan worden over het al of niet belast zijn van bepaalde activiteiten. Medio 2016 is er een verschil van inzicht ontstaan tussen de Unie van Waterschappen en de Belastingdienst. Over de uitkomsten kan pas iets gezegd worden wanneer de Belastingdienst haar standpunt heeft bepaald. Naar verwachting zijn er voor 2016 geen financiële gevolgen. De komende jaren kunnen de financiële gevolgen toenemen, al naar gelang de ontwikkelingen (denk bijvoorbeeld aan activiteiten als grondstofterugwinning). Het implementatieproces is gericht op het doen van een aangifte medio 2017 over het jaar 2016.

EMU-saldo

In 2016 wordt voor de collectieve sector een EMU-saldo verwacht van -1,1% van het BBP². Dit is ruim binnen de maximaal toegestane grens van -3%. Het waterschap verwacht voor 2016 uit te komen op een verwacht EMU-tekort van €15,4 miljoen en blijft hiermee ook ruimschoots binnen de referentiewaarde van € 18,9 miljoen.

² Bron: Kerndatastabel 2014-2017 (Macro Economische Verkenning 2017) – Centraal Planbureau

§ 1.5 Ontwikkelingen bij verbonden partijen

In deze paragraaf van de managementletter wordt gerapporteerd over de ontwikkelingen bij de verbonden partijen indien er sprake is van:

- significante ontwikkelingen en risico's binnen of ten aanzien van de verbonden partij;
- te verwachten inhoudelijke of financiële afwijkingen van de prognoses/begroting van het waterschap en/of van de verbonden partij.

Slibverwerking Noord-Brabant N.V. (SNB)

Uitsluitend recht

Het algemeen bestuur heeft 12 oktober 2016 ingestemd met het verlenen van een uitsluitend recht aan SNB waaronder het waterschap opdrachten aan SNB kan verstrekken. Het vestigen van zo'n uitsluitend recht vindt plaats per verordening, deze wordt in november 2016 bekend gemaakt. Hiermee wordt, ondanks de terugloop van de slibaanvoer vanuit de aandeelhouders, ook de komende jaren voldaan aan de aanbestedingsregels.

Strategische slibstudie en ondernemingsplan 2016-2020

De strategische studie naar de toekomstige verwerking van zuiveringsslib gaat op korte termijn van start. Besloten is dat het ondernemingsplan van SNB – dat aan de Algemene vergadering van Aandeelhouders van 8 december 2016 zal worden voorgelegd – zodanig op te stellen dat de uiteindelijke uitkomsten van dit slibstrategieproces een plaats kunnen krijgen in het ondernemingsplan. Op deze wijze wordt door het Ondernemingsplan geen onomkeerbaar voorschot op de toekomst genomen.

Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)

Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van het Plan van aanpak "Naar een toekomstbestendig BWB". Hierin komt duidelijk naar voren dat de verbeterlagen die gemaakt zijn hebben geleid tot meer efficiency in diverse processen, ook toekomstgericht. De BWB heeft nu voldoende body om continuïteit te bieden, maar het bereikte resultaat vertoont nog tekenen van broosheid. Continue aandacht voor de resterende organisatorische aandachtspunten is dan ook van wezenlijk belang (beperkingen ICT-systeem, groei teamleiders in rol, ontwikkeling en flexibiliteit medewerkers, ontbreken organisatiestrategie, etc.). Via een projectmatige benadering zullen deze aandachtspunten uitgevoerd worden en een plaats krijgen in de reguliere bedrijfsvoering. Eind 2016 zal een totaaloverzicht van de financiële consequenties van de (gerealiseerde) uitvoering aan het bestuur van de BWB worden aangeboden zodat de uitvoeringsfase definitief afgesloten kan worden. De deelnemers zullen uitvoerig geïnformeerd worden ten aanzien van de verantwoording over de uitvoering. Daarnaast heeft de BWB op ambtelijk en bestuurlijk niveau klanttevredenheidsspeilingen uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zullen eind november 2016 worden gepresenteerd.

Aquon

Op 10 november 2016 heeft het AB van Aquon ingestemd met het rapport "Naar Aquon 2.0". Om in te kunnen stemmen met de uitvoering van het rapport is aan de deelnemende waterschappen gevraagd gedeeltelijk af te zien van hun aandeel in het positieve jaarresultaat 2016 van Aquon (naar verwachting maximaal €72.000 voor WBD). Dit geld zal ten goede komen van Waterschap Hollandse Delta, omdat voor dit waterschap de systematiek van kostenverrekening buitengewoon ongunstig heeft uitgepakt de afgelopen jaren. Hollandse Delta vraagt hiervoor al jaren aandacht en wil hiervoor gecompenseerd worden. Om het besluitvormingsproces over de strategische herijking en daarmee de toekomstige koers van Aquon niet te frustreren heeft het waterschap samen met Rivierenland, Rijnland en De Dommel uiteindelijk ingestemd om een financiële bijdrage te leveren aan Hollandse Delta, door af te zien van het deel van het positieve jaarresultaat dat het waterschap zou toekomen (in de Begroting van het waterschap is geen rekening gehouden met een positief jaarresultaat van Aquon).

Ten behoeve van de uitvoering van Aquon 2.0 zal een veranderplan worden opgeleverd, zodat aan de hand daarvan toegewerkt kan worden naar een laboratorium met grotere toegevoegde waarde voor de deelnemende waterschappen.

§ 1.6 Toelichting bijlagen

In bijlage 1 wordt de Begroting en prognose van de programma's en het bedrijfsresultaat naar de taken weergegeven.

Bijlage 2 geeft de stand van zaken weer met betrekking tot alle lopende projecten op het gebied van voortgang, kwaliteit (doelen) en financiën.

Hoofdstuk 2: Belangrijke ontwikkelingen per programma

§ 2.1 Totaal netto lasten en dekkingsmiddelen per programma

Op basis van de bijgestelde prognoses wordt bij deze managementletter een negatief resultaat verwacht van €252.000. Dit is €786.000 voordelig ten opzichte van de Begroting en €1.569.000 voordelig ten opzichte van de vorige managementletter (ML3). In onderstaande tabel worden de netto lasten per programma en de dekkingsmiddelen weergegeven:

Programma (bedragen x € 1000)	Begroting 2016	ML 2016-1	ML 2016-2	ML 2016-3	ML 2016-4	Vershil t.o.v. begroting
Netto lasten						
1000 - Planvorming	5.121	5.084	5.050	5.058	4.910	-211
2000 - Waterkeringen	10.048	9.916	9.893	9.926	9.935	-113
3000 - Watersystemen	30.314	30.564	30.650	30.500	30.156	-158
4000 - Zuiveringstechnische werken	51.578	55.857	55.953	55.617	54.206	+2.628 ¹⁾
5000 - Vaarwegen en havens	2.315	2.192	2.193	2.315	2.290	-25
6000 - Regulering	3.994	3.944	3.944	3.990	3.915	-79
6500 - Handhaving	5.825	5.678	5.565	5.504	5.399	-426
7000 - Heffing en invordering	5.949	5.973	5.970	5.963	5.907	-42
8000 - Bestuur en communicatie ²⁾	4.606	4.380	4.490	4.327	4.637	+32
9000 - Overige dekkingsmiddelen ²⁾	-2.010	-1.513	-1.704	-1.825	-1.983	+27
Totaal netto lasten	117.739	122.073	122.005	121.374	119.372	+1.633
Opbrengst waterschapsbelastingen						
Omslag watersysteem gebouwd	-33.542	-33.076	-33.076	-33.033	-33.033	+509
Omslag watersysteem ongebouwd	-6.078	-6.069	-6.069	-6.060	-6.060	+18
Omslag watersysteem ingezetenen	-16.546	-16.607	-16.607	-16.628	-16.628	-82
Omslag watersysteem natuurterrein	-113	-107	-107	-104	-104	+9
Omslag verontreinigingsheffing	-255	-248	-248	-248	-248	+7
Omslag watersysteem voorgaande				-	-	-
Omslag ws voorgaande jaren				99	99	+99
Zuiveringsheffing bedrijven	-17.956	-21.577	-21.577	-20.911	-20.014	-2.058 ¹⁾
Zuiveringsheffing huishoudens	-40.820	-40.794	-40.794	-40.747	-40.747	+74
Omslag zuivering voorgaande jaren				-	-	-
Omslag zuivering overig	-	-	-	-	-	-
Zuiveringsheffing voorgaande jaren				-453	-935	-935
Totaal waterschapsbelastingen	-115.311	-118.479	-118.479	-118.085	-117.670	-2.359
Bijdrage provincie						
Bijdrage provincie	-1.391	-1.324	-1.323	-1.388	-1.369	+21
Onttrekking algemene/cal.reserve ZB				-80	-80	-80
Totaal dekking	-116.702	-119.803	-119.802	-119.553	-119.120	-2.419
Inschatting resultaat	+1.037	+2.270	+2.202	+1.821	+252	-786

(+ = nadelig / - = voordelig)

¹⁾ De kosten van zuiveren door De Dommel zijn €1.851.000 hoger. Deze kosten worden gedekt door hogere belastingopbrengsten.

²⁾ Het DB heeft op 15-11-2016 ingestemd met het beschikbaar stellen van €500.000 vanuit de raming 'Onvoorziene uitgaven' uit de Begroting 2016 (programma 9000) ter dekking van de achterblijvende opbrengsten op het project 'Sloten, oevers en dijken op orde', onderdeel 'Oneigenlijk grondgebruik' (programma 8000). Dit besluit is verwerkt in de kolom 'Begroting 2016'.

§ 2.2 Programmaplannen

Bij de Begroting 2016 zijn programmaplannen opgesteld die het te realiseren beleid bevatten en inzicht bieden in de kosten en doelstellingen per programma, de beoogde effecten en de wijze waarop gestreefd wordt die effecten te bereiken. In de managementletters wordt gerapporteerd over belangrijke ontwikkelingen en over zaken die -positief of negatief- afwijken van de begroting.

Programma 1000 – Planvorming

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Bestuursovereenkomst met provincie en partners	Doelstelling: Afronding Tweede Bestuursovereenkomst (BO2) en afspraken maken met provincie en andere partners over de financiering van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen. Activiteiten en afwijkingen: De subsidie voor de 2e Bestuurs-overeenkomst is vastgesteld door de provincie. Totaal is €9,8 miljoen aan subsidie ontvangen. In 2008 waren afspraken gemaakt voor de realisatie van verschillende doelen: waterberging, verdrogingsbestrijding, beek- en kreekherstel, aanleg van EVZ's en vispassages. Veel prestaties zijn gerealiseerd tegen lagere kosten dan de normbedragen. Een aantal projecten kon niet tijdig worden afgerond voor 31-12-2015. Voor de cofinanciering van deze projecten wordt door de provincie een aparte subsidieregeling opgesteld.
Grondwaterbeleid	Doelstelling en beoogde effecten: Invulling geven aan intentieverklaring beregenen uit grondwater. Activiteiten en afwijkingen: Om uitvoering te geven aan de Intentieverklaring beregenen uit grondwater, waar het waterschap mede ondertekenaar van is, is in februari 2016 besloten in te gaan zetten op het stimuleren van bodemverbetering door agrariërs. In het bestuurlijk overleg van 20 oktober 2016 zijn daar een aantal concrete afspraken over gemaakt. Zo is onder ander een plan van aanpak vastgesteld en is concreet besloten de 5% regeling voor beregening van grasland binnen de contouren per januari 2021 wordt opgeheven en dit op korte termijn verwerkt wordt in de regels van de waterschappen.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
DB nota's die met geen of kleine wijzigingen worden goedgekeurd (%)	>80%	>80 %	>80 %	>80 %
Aantal bestuurlijk overleggen met gemeenten	21	21	21	21

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto lasten programma	5.121	5.084	5.050	5.058	4.910
Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten -€148 lager: - De <u>netto directe lasten</u> zijn -€120 lager als gevolg van een aframing van bijdragen aan gemeenschappelijke projecten. Verwacht wordt dat niet alle projecten dit jaar opgestart worden. Daarnaast is een extra bijdrage ontvangen van het Ministerie van I&M voor het Deltafonds. - De <u>overige verschillen</u> bedragen per saldo -€28. Ten opzichte van jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€211 lager: - De <u>netto directe lasten</u> zijn -€221 lager als gevolg van een aframing van bijdragen aan gemeenschappelijke projecten, advieskosten en studiekosten calamiteitenplannen. - De <u>overige verschillen</u> bedragen per saldo +€10.					

Conclusie en bijsturingsmaatregelen
De werkzaamheden van dit programma lopen op schema, de daadwerkelijke planvorming en bijdragen lopen iets achter. Veel nadruk ligt er op dit moment op het versterken van de participatieve inbreng in waterschapactiviteiten.

Programma 2000 – Aanleg en Onderhoud Keringen

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Uitvoering van verbeterwerken (nieuwbouw)	
Ruimte voor Rivier: Nazorg Overdiepse Polder 	Doelstelling en beoogd effect: Afronding van de nazorg van dit in 2015 opgeleverde project (IP 207) ter realisatie van het overstromingsgebied Overdiepse Polder. Activiteiten en afwijkingen: De restpunten zijn voor 1 juni 2016 door de aannemer uitgevoerd. De tussenkade is op 20 september 2016 overgedragen aan RWS Zuid Nederland. Op 26 september 2016 is het mijlpaaldocument "Oplevering Overdiepse Polder" ondertekend door RWS en WBD. De laatste actiepunten worden opgepakt voor eind 2016, waaronder het aanbrengen van een kleikist.
Ruimte voor Rivier: Wateroverlast West-Brabant	Doelstelling: Per 1 maart 2016 is de scope aangescherpt en kan het project worden herstart. Het is opgesplitst in twee projecten: 1. Concrete maatregelen die naar uitvoering worden gebracht (2017 en 2018) 2. Onderzoekproject Roosendaal (in een breder kader inventariseren beste oplossingen voor wateroverlast binnen Roosendaal). Activiteiten en afwijkingen: 1. De mijlpaal "Start Marktbenadering" is genomen op 11 oktober 2016. De aanbesteding van mobiele keringen is gestart. 2. De onderzoeken zijn aanbesteed, in het tweede kwartaal van 2017 worden de resultaten verwacht.
Beheeroverdracht: Verbeteren regionale keringen Drongelens kanaal en Markkanaal	Doelstelling en beoogd effect: Voorbereiding van de uitvoering van dit project ter verbetering van de regionale keringen langs het Drongelens kanaal en Markkanaal. Hiermee ligt er ook een basis voor de beheeroverdracht van deze kering van RWS Zuid Nederland naar het waterschap. Activiteiten en afwijkingen: Het dagelijks bestuur heeft een standpunt ingenomen over de randvoorwaarden voor een mogelijke overdracht. Eén van de randvoorwaarden is een overdracht van de keringen "om niet". Rijkswaterstaat bespreekt op dit moment de mogelijkheden met het Rijksvastgoedbedrijf. Afhankelijk van de uitkomst van deze gesprekken zal al dan niet worden overgegaan tot een overdracht van de keringen. Bij een overdracht zullen de activiteiten met betrekking tot de verbetering mogelijk hervat worden.
Beheer infrastructuur	
Leggers	Doelstelling en beoogd effect: Aanpassing van de leggers waterveiligheid aan de nieuwe Keur. Activiteiten en afwijkingen: De legger primaire waterkeringen heeft de inspraak doorlopen. Tijdens deze periode is gebleken dat er een fout is opgetreden bij het opstellen van deze legger. Om deze reden is de legger inhoudelijk aangepast en wordt opnieuw de inspraakprocedure doorlopen. De legger regionale keringen is geactualiseerd, heeft de inspraakperiode doorlopen en zal in het laatste kwartaal van 2016 aangeboden worden ter vaststelling.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Aantal km te beheren primaire waterkering	142	142	142	142
Aantal km te beheren regionale waterkering	277	277	277	277
Aantal km te beheren overige waterkering	147	147	147	147
Aantal km te onderhouden primaire waterkering	123	123	123	123
Aantal km te onderhouden regionale waterkering	77	77	77	77
Aantal km te onderhouden overige waterkering	90	90	90	90
Aantal km verbeterde primaire kering	0	0	0	0
Status gegevens beheerregister waterkeringen op orde (%)	95%	95%	95 %	95%

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto lasten programma	10.048	9.916	9.893	9.926	9.935

Ten opzichte van ML3 zijn er geen significante verschillen.

Ten opzichte van jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€113 lager:

- De netto directe kosten zijn +€148 hoger o.a. vanwege hogere kosten voor civieltechnisch onderhoud in verband met het aanpassen van de Beatrixsluis en hogere cultuurtechnische kosten in verband met een tegenvallende aanbesteding.
- De kapitaallasten zijn -€210 lager vanwege enkele aanpassingen op projecten en een rentevoordeel.
- De overige posten zijn per saldo -€51 lager.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

De activiteiten van het programma verlopen conform de planning en binnen de gestelde financiële kaders.

Programma 3000 – Inrichting en Onderhoud Watersystemen

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Duurzame ontwikkeling	
Participatie bij integrale inrichtingsmaatregelen	Doelstellingen: - Een toename van het aantal projecten/initiatieven waarbij partners (burgers, bedrijven, andere overheden) maatregelen uitvoeren voor een duurzaam waterbeheer. - In alle waterschapsprojecten wordt ruimte geboden aan initiatieven voor recreatief medegebruik. Activiteiten en afwijkingen: Eind 2016 wordt de participatie-aanpak 2016 geëvalueerd door het DT en DB. Het AB zal over de resultaten hiervan worden geïnformeerd. De eerste voorstellen voor buurtnatuur- en water zijn ingediend bij het Prins Bernard Cultuurfonds Noord-Brabant. De waterschappen bereiden een meerjarige samenwerkingsregeling met het fonds voor.
Maatschappelijk verantwoord en vernieuwend	
Duurzame inkoop en aanbesteding bij bouwwerkzaamheden	Doelstelling: Implementatie van de principes voor de duurzame Grondweg en waterbouw (GWW) in de organisatie. Activiteiten en afwijkingen: Voor projecten vanaf €500.000 in de GWW-sector wordt de aanpak "Duurzaam GWW" zoveel mogelijk geïntegreerd in de huidige aanpak projectmatig werken.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Aantal proefprojecten anders omgaan met maaisel	>20	15	15	15
Aantal locaties met structurele blauwalgenoverlast (>5 meldingen)	Max. 10	Max. 10	Max. 10	Max. 10
Peilmetingen die voldoen aan peilbesluit	>85%	>85%	>85%	>85%
Projectplannen binnen 3 maanden na realisatie verwerkt in het beheerregister	>90%	60%	60%	60%
Vergunningen die tijdig na realisatie zijn verwerkt in het beheerregister	>75%	-	-	-
Energieverbruik watersystemen (TJ=terajoule)	52	52	52	52
Aantal proefprojecten anders omgaan met maaisel: in de districten West en Noord duurt het langer om aan de slag te gaan. Inmiddels worden hier ook proefprojecten opgestart. Aantal locaties met structurele blauwalgenoverlast: Het gaat hier om de prioritaire stedelijke wateren en zwemwateren met structurele overlast. Komend jaar wordt de PI verbeterd. Projectplannen binnen 3 maanden na realisatie verwerkt in het beheerregister (%) : Het streven is om 90 % te halen, ervaringscijfers en de praktijk leert dat 60 % realistisch is. Vergunningen die tijdig na realisatie zijn verwerkt in het beheerregister (%): Met de implementatie van powerbrowser bij vergunningverlening en handhaving is de prestatie-indicator niet meer te reproduceren. Hier wordt nog aan gewerkt.				

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto lasten programma	30.314	30.564	30.650	30.500	30.156

Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten -€344 lager:

- De netto directe lasten zijn -€25 voordelig vanwege verkoop van oude materialen.
- De kapitaallasten zijn -€194 lager door diverse aanpassingen van projectplanningen (-€84) en doordat de lasten van een project, conform de BBP-voorschriften, gecorrigeerd is van dit programma naar het ondersteunend programma Bedrijfsvoering (-€110).
- De directe lasten, afdelingskosten en doorrekeningen vanuit ondersteunende programma's zijn -€125 lager.

Ten opzichte van jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€158 lager:

- De directe lasten zijn +€42 hoger vanwege kleine aanpassingen in de prognose.
- De kapitaallasten zijn +€186 hoger. Het project voorbereiding Westelijke Langstraat is opgeleverd in januari 2016 en geeft +€327 extra lasten. Daarnaast is het project waterberging Hoevense Beemden in 2015 opgeleverd, terwijl in de Begroting 2016 rekening is gehouden met januari 2017 (+€65). Er ontstaat een voordeel doordat de lasten van een project verschoven zijn van dit programma naar ondersteunend programma Bedrijfsvoering en door diverse kleinere aanpassingen van projecten (-€206).
- De opbrengsten zijn -€118 voordelig vanwege boekwinst op verkoop van een perceel grond, bijdragen van gemeenten in regio West voor het opstellen van nieuwe maaibestekken en verkoop van oude materialen.
- De afdelingskosten en doorrekeningen vanuit ondersteunende programma's zijn -€268 lager.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

De activiteiten worden conform planning uitgevoerd. Het verwachte voordeel in de kosten wordt met name veroorzaakt door een verschuiving in projecten en voordeel vanuit ondersteunende programma's.

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Afvalwater zuivering  <i>Foto: noodbeluchting op rwzi Ossendrecht</i>	Doelstelling en beoogde effecten: De kerntaak zuiveren volgens het afgesproken kwaliteitsniveau uitvoeren door: 1. de overeengekomen hoeveelheid afvalwater te verwerken; 2. te voldoen aan de eisen uit de Waterwet- en Omgevingswet-vergunningen en deze op orde te houden; 3. het op orde hebben van en werken conform eigen beleid; 4. het optimaliseren van de bedrijfsvoering; 5. en het uitvoeren van inspecties. Uitgangspunt hierbij is gelijkblijvende effluenteisen. Op het moment dat effluenteisen aangescherpt worden, bijvoorbeeld voortkomend uit de KRW of het nieuwe Waterbeheerplan, is <u>planaanpassing noodzakelijk</u>. Activiteiten en afwijkingen: Op basis van feitenrelazen die zijn opgesteld n.a.v. een aantal recente incidenten heeft het managementteam van het cluster Zuiveringsbeheer begin september 2016 een tiental verbeterpunten geformuleerd. Deze verbeterpunten moeten leiden tot een goede wijze van de uitoefening van onze taken en ons helpen voor te bereiden op de toekomst. De implementatie van de verbeterpunten in de organisatie is reeds ingezet. <u>Ad2.</u> Op 21 september bleek een tekort aan zuurstof op de rwzi Ossendrecht te leiden tot een slechte effluentkwaliteit en een overschrijding van de vergunningseis voor CZV. Korte termijn maatregelen, zoals enten met slib vanuit Bath, afvoer van afvalwater per as naar en de rwzi tijdelijk voorzien van extra beluchting, hebben geleid tot herstel van de goede effluentkwaliteit. Momenteel wordt de oorzaak onderzocht en worden, indien nodig, maatregelen gedefinieerd om herhaling te voorkomen.
Instandhouding bestaande installaties  <i>Foto: bypass persstation Roosendaal</i>	Doelstelling en beoogde effecten: Het doel is de veiligheid, betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de installaties op niveau houden, door: 1. onderhoud 2. projectmatig vervangen. Het effect is dat het waterschap "in control" is, dat wil zeggen dat zowel de kosten als de risico's worden beheerst. Uitgangspunt is een beschikbaar investeringsbudget van €20 miljoen. Activiteiten en afwijkingen: <u>Veiligheid:</u> Naast de lopende uitvoering van diverse operationele veiligheidsmaatregelen wordt de structurele inbedding en borging van veiligheid voorbereid in het project 'Uitvoeren maatregelen technische veiligheid'. Dit plan zal invulling geven aan KAM-beleid, documentatie, technische maatregelen en gedrag en cultuur (werkprocessen, middelen en mensen). Om risico's te beperken op persstation Roosendaal wordt momenteel een altijd-goed-maatregel uitgevoerd. Het betreft de aanleg van een bypass-leiding om het persstation Roosendaal heen, die in geval van brand of stroomuitval een continue doorstroming van een beperkt debiet naar Bath mogelijk maakt. In het kader van project AWP 2.0 wordt een definitieve oplossing gerealiseerd.
Maatschappelijk optimum  <i>Foto: ondertekening intentieverklaring</i>	Doelstelling en beoogde effecten: Afvalwater zuivering is een vorm van maatschappelijke dienstverlening. Optimale dienstverlening vereist samenwerking vanuit een open houding. Het waterschap werkt steeds intensiever samen, met steeds meer partijen, aan maatschappelijk optimale oplossingen. Activiteiten en afwijkingen: Met 15 deelnemende gemeentes is een intentieverklaring ondertekend voor het gezamenlijk beheren van meetgegevens in de afvalwaterketen. Analyse van de gegevens leidt tot inzicht in de keten en optimalisatie-kansen.

Innovatie



Foto: pilotinstallatie thermofiele gisting Bath



Foto: visitekaarhouder uit bioplastics geproduceerd op Bath.

Doelstelling en beoogde effecten: Het ontwikkelen van betaalbare innovatieve technologieën die leiden tot verduurzaming, bijvoorbeeld door energiebesparing of kringloopsluiting door hergebruik van grondstoffen.

Activiteiten en afwijkingen:

Duurzame vergisting: in het derde kwartaal is de pilot voor de duurzame gisting na een periode van adaptatie en opstart in de testfase gekomen. De testresultaten bevestigen de verwachte hogere biogasproductie van thermofiele gisting (+20%). De proeven voor stikstofterugwinning bevestigen dat het mogelijk is om het stikstof als ammoniumnitraat terug te winnen. De rendementen zijn conform verwachting, maar door lagere stikstofconcentraties vanwege de zomerperiode is de terug te winnen vracht wat lager dan verwacht. Een belangrijk aandachtspunt is de veel slechter dan verwachte ontwaterbaarheid van het thermofiel vergiste slib hetgeen ook de businesscase raakt. Samen met onder andere TU-Delft worden oorzaken voor de slechtere ontwaterbaarheid onderzocht.

De pilotreactor op de rwzi Nieuwveer is omgebouwd en weer opgestart voor een volgende onderzoeksfase van het UNAS-project: de technologieontwikkeling energiezuinige stikstofverwijdering (koude Anammox) samen met de Universiteit Gent.

Het waterschap werkt samen met Avans Hogeschool aan eiwitproductie uit afvalwater door kweek van eendenkroos, en is overeen gekomen met het bedrijf Colsen om een demonstratieproject 'Eiwitproductie uit slib door kweek van meelwormen' op een rzwi te faciliteren.

Het PHARIO-project bevindt zich momenteel in de afrondende fase, waarin onder meer de eigenschappen, kwaliteit en marktwaaarde van het bioplastic worden onderzocht. Een eerste product is gemaakt: een visitekaarhouder die voor 70% bestaat uit bioplastic dat op Bath geproduceerd is. De productie van dit bioplastic heeft een 60% lagere milieu-impact dan bioplastic dat nu al op de markt is. Begin 2017 worden de resultaten gecommuniceerd met de buitenwereld. Op dit moment wordt onderzocht hoe de volgende fase kan worden ingericht.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Nalevingspercentage lozingseisen	99%	99%	99%	99%
Voldoen aan de afnameverplichting	100%	96%	96%	96%
Zuiveringsprestatie	81%	81%	81%	81%
Stikstofverwijderings-rendement	77%	76%	76%	77%
Fosfaatverwijderings-rendement	76%	76%	76%	76%
CZV-verwijderingsrendement	89%	89%	89%	89%
Voldoen aan afnameverplichting: Een structurele aanpassing van het bestaande capaciteitstekort op PS Roosendaal wordt opgelost in project AWP 2.0. Stikstofverwijderingsrendement: Het gebiedsrendement voor stikstof is weer terug op 77%, omdat de tijdelijke maatregelen op de rwzi Nieuwveer het beoogde effect hebben gehad.				

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	51.578	55.857	55.953	55.617	54.206

Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten -€1.411 lager:

- De netto directe lasten zijn -€930 lager als gevolg van de lagere verwachte bijdrage aan de verbonden partij De Dommel (-€891) en doordat er geen bijdrage voor de afhaakregeling aan bedrijven wordt verwacht (-€50).
- De kapitaallasten zijn -€245 lager omdat de volledige afronding van Renovatie Halsteren verschoven is naar 31-12-2016 (-€56), lagere rentekosten (-€109) en diverse kleine verschillen.

De afdelingskosten en doorrekeningen vanuit ondersteunende programma's zijn -€236 lager.

Ten opzichte van jaarplan 2016 zijn de netto lasten €2.628 hoger:

- De netto directe lasten zijn +€1.669 hoger doordat:
 - De kosten van zuiveren door derden (De Dommel) zijn +€1.832 hoger. Dit wordt veroorzaakt door de vertraging in de bouw van een eigen zuivering van vier bedrijven in Tilburg. De kosten worden volledig gecompenseerd door hogere belastingopbrengsten (zie programma 9000).
 - De bijdrage aan SNB is -€357 lager dan begroot, met name doordat het positieve resultaat op de slibverwerking 2015 is uitgekeerd.
 - De onderhoudskosten zijn toegenomen als gevolg van het vervangen van onderdelen die buiten de scope van renovatieprojecten vallen, maar zichtbaar worden als in het kader van dit project bijvoorbeeld een tank wordt leeg gezet of een installatiedeel tijdelijk uit bedrijf wordt genomen. Omdat de kosten van uit bedrijf name vaak een veelvoud zijn van de feitelijke vervanging wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt.
 - De calamiteit Halderberge financieel is afgewikkeld (+€80). De advieskosten worden gedekt vanuit de calamiteitenreserve.
- De kapitaallasten zijn +€1.067 hoger, met name als gevolg van project "renovatie meerdere rwzi's". Het project heeft in 2014, als gevolg van heronderhandelingen, vertraging opgelopen, waarna projectonderdelen compacter zijn geprogrammeerd. Door het inzetten van een versnelling in de planning is een aantal zuiveringsinstallaties eerder opgeleverd. Daarnaast is het project "Vernieuwing rwzi's Putte en Ossendrecht" eerder opgeleverd dan gepland.
- De afdelingskosten en doorrekeningen vanuit ondersteunende programma's zijn -€108 lager.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Binnen alle vier de aandachtsgebieden wordt er hard gewerkt om alle doelstellingen te behalen. Het programma ligt op koers. Tegelijkertijd merken we dat we op een aantal aspecten kwetsbaar zijn en risico's lopen voor nu of in de nabije toekomst. Bijvoorbeeld het in control zijn op de procesbeheersing en op het gebied van veiligheid. Er worden continu verbeteringen doorgevoerd om de risico's tot een minimum te beperken en een goede wijze van uitvoering van onze taken te garanderen.

Programma 5000 – Inrichting en Nautisch Onderhoud Vaarwegen en Havens

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Assetmanagement vaarwegen	Doelstelling: Risicogestuurd onderhoud van de vaarwegassets. Activiteiten en afwijkingen: Het beheerplan baggeren vaarwegen waarin risico's, kosten en de prestaties (inclusief waterkwaliteit) worden afgewogen, is gereed. In het kader van het plan zijn ook de langjarige investeringen voor bruggen en sluizen en oeververdedigingen in beeld gebracht. Aan de hand van het beheerplan is een voorstel voor het verhogen van het investeringsvolume van vaarwegen gemaakt. Na een bestuurlijk standpunt hierover zal ook op bestuurlijk niveau met de provincie moeten worden overlegd.
Multifunctionele vaarwegen	Doelstelling: De huidige inrichting van het vaarwegsysteem wordt geoptimaliseerd en ingericht voor alle voorkomende (vaarweg)functies. Activiteiten en afwijkingen: De effecten van baggeren en/of het verdiepen van de vaarweg op de Maatgevende Hoogwaterlijn voor de regionale keringen zijn op hoofdlijnen in beeld gebracht. Er volgt een nauwkeurigere studie. Dit kan leiden tot een besparing op het verbeteren van de regionale keringen met name op het traject Breda-Etten-Leur.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
% voortgang baggeren t.o.v. het baggerprogramma	100%	100%	100%	100%

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto lasten programma	2.315	2.192	2.193	2.315	2.290

Ten opzichte van ML3 zijn er geen significante verschillen.

Ten opzichte van jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€25 lager;

- De kapitaallasten zijn -€104 lager doordat de bijdrage van de gemeente Breda aan het baggerproject Mark-Vlietsysteem te laag geraamd was.
- De opbrengsten zijn +€118 nadelig vanwege het vervallen van de gewenningsbijdrage van Rijkswaterstaat omdat het Markkanaal in 2016 niet overgedragen wordt naar het waterschap en omdat er een correctie is geboekt vanwege onterecht geïnde gelden.
- De overige posten zijn per saldo - €39 lager.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen
Aan de hand van het beheerplan baggeren vaarwegen kan worden geconstateerd dat het huidige investeringsvolume voor de taak vaarwegen niet toereikend is. Door de baggerachterstand is er tijdelijk ook meer geld nodig. De hoeveelheid geld die door waterschap en provincie beschikbaar wordt gesteld is bepalend voor de te lopen risico's. Dit geldt niet alleen voor de risico's voor beroeps- en recreatievaart, maar ook voor de risico's op het gebied van waterkwaliteit (KRW-doelstellingen).

Programma 6000 - Regulering

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen

Powerbrowser	Doelstelling: Beheer en doorontwikkeling van het Vergunningen & Handhavingssysteem Powerbrowser (SAW@), samen met Rijkswaterstaat en 9 andere waterschappen.
	Activiteiten en afwijkingen: Inmiddels zijn waterschap De Dommel en waterschap Aa & Maas ook aangesloten bij SAW@. Er zijn nu 12 waterschappen aangesloten.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Aantal afgeronde reguleringen	750	750	750	750
Afgeronde procedures binnen wettelijke termijn	95%	95%	95%	95%
Aantal afgewikkelde meldingen	400	400	700	700
Aantal afgewikkelde meldingen: het verwachte aantal afgewikkelde meldingen neemt toe vanwege: • meer algemene regels op basis van de Keur, dus ook meer meldingen; • toename van het aantal bronneringen door toegenomen bouwactiviteiten; • meer meldingen in het kader van beregening. Door overname van het beregeningsverbod van de provincie in 2009 zijn er afspraken gemaakt over de lokale regelgeving (Keur). Hierdoor is de verwachting dat er vóór 2018 ongeveer 1800 meldingen binnen komen. Een deel komt dit jaar al binnen.				

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto lasten programma	3.994	3.944	3.944	3.990	3.915
Ten opzichte van ML3 zijn de netto-lasten -€75 lager: • De <u>opbrengsten</u> zijn -€25 voordelig vanwege bijstelling van de verwachte legesopbrengst. • De <u>afdelingskosten</u> en <u>doorrekeningen vanuit ondersteunende programma's</u> zijn per saldo -€50 lager Ten opzichte van het jaarplan 2016 zijn de netto lasten - €79 lager: • De <u>opbrengsten</u> zijn + €55 nadelig vanwege een bijstelling van de verwachte legesopbrengst ten opzichte van de begrote opbrengst. • De <u>overige posten</u> zijn per saldo -€134 lager, met name door een lagere doorrekening vanuit de ondersteunende programma's.					

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

De activiteiten van dit programma worden binnen de kaders van de Begroting 2016 uitgevoerd.

Programmaplan 6500 – Toezicht en Handhaving

Programmabeheerder: M.J. van Overveld

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen

Uitvoering van het programma verloopt volgens plan.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Aantal 1 ^e controlebezoeken	14.000	14.000	7.700 6.300 (schouw)	7.700 6.300 (schouw)
Aantal overtredingen n.a.v. controlebezoeken	1.400	1.400	1.400	1.400
Aantal overtredingen n.a.v. schouw	1.000	1.000	1.000	1.000
Feitelijk uitgevoerde 1 ^e controlebezoeken (%)	100%	100%	100%	100%
Naleefgedrag (%)	90%	90%	90%	90%
De realisatie van de begrote prestatie indicatoren ligt op koers, de verwachting is dat deze conform het jaarplan worden gerealiseerd. Het aantal 1e controlebezoeken is uitgesplitst naar schouwcontroles en overige controles, omdat de schouwcontroles in aantallen een aanzienlijk aandeel hebben in het totale aantal controlebezoeken.				

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	5.825	5.678	5.565	5.504	5.399
Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten -€105 lager. - De <u>netto directe kosten</u> zijn -€123 lager. De prognose voor de post "onderhoud instrumenten/apparatuur" is naar beneden bijgesteld, omdat er geen vervangingen of aanvullingen nodig zijn. Daarnaast is de verwachting dat de terugontvangsten bestuursdwang in 2016 hoger uitvallen dan de kosten bestuursdwang. De overige posten zijn per saldo +€18 hoger. Ten opzichte van jaarplan zijn de netto lasten -€426 lager: - De <u>netto directe kosten</u> zijn -€213 lager. Vooruitlopend op definitieve besluitvorming rondom toezicht en handhaving van het beregeningsbeleid is er voor twee jaar €80 extra budget opgenomen. Besluitvorming door het DB heeft niet geleid tot het uitvoeren van een inhaalslag toezicht beregeningsvergunningen, waardoor de behoefte aan dit incidentele budget voor 2016 is komen te vervallen. Het waterschap voert het toezicht en de handhaving op het beregeningsbeleid uit conform het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2016, binnen de reguliere taken en bezetting. Daarnaast zijn de posten bestuursdwang en terugontvangst bestuursdwang naar beneden bijgesteld. Het gaat hier om posten welke budgetneutraal in de begroting worden opgenomen, omdat ze niet te beïnvloeden en onvoorspelbaar zijn. De verwachting is dat de terugontvangsten bestuursdwang in 2016 hoger uitgevallen dan de kosten bestuursdwang. - De <u>afdelingskosten</u> zijn -€39 lager. - De <u>overige doorrekeningen</u> vanuit de ondersteunende afdelingen zijn -€174 lager (zie toelichting programma Bedrijfsvoering).					

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Uitvoering van het programma verloopt volgens planning, er zijn geen bijsturingsmaatregelen nodig.

Programma 7000– Heffen en Invordering

Programmabeheerder: M.J. van Overveld

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen

Er zijn geen bijzonderheden te melden

Prestatie indicatoren (aantallen x 1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Aantal aanslagregels	1.204	1.204	1.204	1.252
Aantal aanslagen	422	422	422	408

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML 1	Prognose ML 2	Prognose ML 3	Prognose ML 4
Totaal netto kosten programma	5.949	5.973	5.970	5.963	5.907

Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten -€56 lager. Ondanks dat er meer aanslagregels zijn, dalen de lasten als gevolg van lagere bedrijfsvoeringslasten van de BWB.

Ten opzichte van het jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€42 lager. Zie bovenstaande toelichting.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Er zijn geen bijzonderheden.

Programma 8000 – Bestuur en externe communicatie

Programmabeheerder: H. van Stokkom

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Bestuurlijke vernieuwing	Doelstelling en beoogde effecten: Het algemeen bestuur ondersteunen bij het verwezenlijken van zijn ambities op het gebied van bestuur en bestuurscultuur. Activiteiten en afwijkingen: Via de werkgroep bestuurlijke vernieuwing worden voorstellen gedaan om te komen tot verdere verbetering van het bestuurlijk functioneren en de bestuurscultuur.
Oneigenlijk grondgebruik (onderdeel van project "Sloten, Oevers en Dijken op orde")	Doelstelling en beoogde effecten: In 2016 wordt uitvoering gegeven aan het oplossen van oneigenlijk grondgebruik door derden. Activiteiten en afwijkingen: Voor een uitgebreide toelichting zie § 1.4 Overige aandachtspunten.
	

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	¹⁾ 4.606	4.380	4.490	4.327	4.637

¹⁾ Het DB heeft op 15-11-2016 ingestemd met het beschikbaar stellen van €500 vanuit de raming 'Onvoorziene uitgaven' uit de Begroting 2016 (programma 9000) ter dekking van de achterblijvende opbrengsten op het project 'Sloten, oevers en dijken op orde'; onderdeel 'Oneigenlijk grondgebruik' (programma 8000). In de kolom "jaarplan 2016" is deze verschuiving verwerkt.

Ten opzichte van ML3 zijn de netto lasten +€310 hoger:

- De opbrengst van het project "Sloten, oevers en dijken op orde" valt €337 lager uit (voor een uitgebreide toelichting zie § 1.4 Overige aandachtspunten).
- De verwachte overige verschillen zijn per saldo -€27 lager.

Ten opzichte van het jaarplan zijn de netto lasten +€31 hoger:

- De netto directe lasten zijn +€490 hoger. De opbrengsten van het project "Sloten, oevers en dijken op orde", welke gerealiseerd worden door de verkoop van gronden, zijn lager (voor een uitgebreide toelichting zie § 1.4 Overige aandachtspunten). Daarnaast is de hoogte van de benodigde pensioen- en wachtgeldvoorziening voor het bestuur hoger ingeschat.
- De overige posten zijn +€41 hoger.
- De post onvoorzien is ter beschikking gesteld van programma 8000 (-€500).

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Ten opzichte van het jaarplan 2016 wordt er een afwijking voorzien op het project "Sloten, oevers en dijken op orde".

Programma 9000– Dekkingsmiddelen en saldo

Programmabeheerder: M.J. van Overveld

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Netto opbrengst Waterschapsbelastingen					
Opbrengst omslag gebouwd	33.542	33.076	33.076	33.033	33.033
Opbrengst omslag ongebouwd	6.078	6.069	6.069	6.060	6.060
Opbrengst omslag ingezetenen	16.546	16.607	16.607	16.628	16.628
Opbrengst omslag natuurterreinen	113	107	107	104	104
Opbrengst verontreinigingsheffing	255	248	248	247	247
Opbrengst voorgaande jaren WS				-99	-99
<i>Totaal opbrengst Watersysteembeheer</i>	<i>56.534</i>	<i>56.107</i>	<i>56.107</i>	<i>55.973</i>	<i>55.973</i>
Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	17.956	21.577	21.577	20.911	20.014
Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	40.820	40.794	40.794	40.747	40.747
Opbrengst voorgaande jaren ZB				453	935
<i>Totaal opbrengst Zuiveringsbeheer</i>	<i>58.776</i>	<i>62.371</i>	<i>62.371</i>	<i>62.111</i>	<i>61.696</i>
Totale netto belastingopbrengst	115.311	118.478	118.478	118.085	117.670
Overige dekkingsmiddelen	¹⁾ 2.010	1.513	1.704	1.825	1.983
Totaal dekkingsmiddelen	117.321	119.991	120.182	119.910	119.653
Oninbaar/kwijtschelding uitgelicht:					
Kwijtschelding watersysteemheffing	887	932	932	949	949
Oninbaar watersysteemheffing	212	235	235	275	275
Kwijtschelding zuiveringsbeheer	1.804	1.937	1.937	1.937	1.937
Oninbaar zuiveringsbeheer	480	540	540	563	563
¹⁾ Het DB heeft op 15-11-2016 ingestemd met het beschikbaar stellen van €500 vanuit de raming 'Onvoorziene uitgaven' uit de Begroting 2016 (dit programma) t.b.v. programma 8000 (zie de toelichting aldaar). In de kolom "jaarplan 2016" is deze verschuiving verwerkt. Ten opzichte van ML3 is de verwachte opbrengst dekkingsmiddelen bijgesteld -€257 lager. <u>Opbrengst voorgaande jaren zuiveringsheffing bedrijven</u>: De verwachte opbrengst is met +€482 naar boven gesteld. In oktober 2016 is er meer inzicht ontstaan in de op te leggen definitieve aanslagen. Het opleggen van de definitieve aanslagen van de meetbedrijven en tabelbedrijven kent een langere doorlooptijd. De BWB verzendt in februari na afloop van het heffingsjaar de (digitale) aangiftebiljetten over dat heffingsjaar. Vervolgens geeft de afdeling Handhaving van het waterschap uiterlijk in oktober advies aan de BWB voor het opleggen van een definitieve aanslag voor deze bedrijven op basis van de aangiftebiljetten en eventuele controles bij deze bedrijven. <u>Opbrengst huidig jaar zuiveringsheffing bedrijven</u>: De verwachte opbrengst is met -€897 naar beneden gesteld. Dit wordt veroorzaakt door de bijstelling van de opbrengst van het afvalwater dat wordt gezuiverd door de Dommel. Deze lagere opbrengst wordt gecompenseerd door lagere kosten op programma 4000. - De <u>overige verschillen</u> bedragen per saldo +€158. Ten opzichte van het jaarplan zijn de dekkingsmiddelen +€3.332 hoger: <u>Omslag zuivering bedrijven</u>: de verwachte opbrengst is met +€2.058 naar boven bijgesteld. De opbrengst van het afvalwater dat wordt gezuiverd door De Dommel is hoger. Dit wordt veroorzaakt door de vertraging in de bouw van een eigen zuivering van vier bedrijven in Tilburg. Deze extra opbrengst wordt gecompenseerd door hogere kosten (zie programma 4000). <u>Omslag watersysteem gebouwd</u>: De verwachte opbrengst is met -€509 naar beneden bijgesteld omdat de WOZ-waarde lager is dan bij de Begroting 2016 is ingeschat. <u>Opbrengst voorgaande jaren zuiveringsheffing</u>: De verwachte opbrengst van de bedrijven is naar boven gesteld o.b.v. ontvangen aangiftes. - De <u>overige verschillen</u> bedragen per saldo -€151.					

Ondersteunend programma 200/500 – Centraal Management en Concerncontrol

Programmabeheerder: H. van Stokkom

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen

Uitvoering van het programma verloopt volgens plan. Er zijn geen significante afwijkingen te melden.

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	1.111	1.102	1.094	1.104	1.058
Er zijn geen significante financiële verschillen.					

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Uitvoering van de activiteiten verloopt volgens planning en de prognose van de uitgaven ligt in lijn met de Begroting 2016.

Ondersteunend programma 300/400 Bedrijfsvoering

Programmabeheerder: M.J. van Overveld

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen	
Voorbereiden van een moderne en wendbare organisatie (nieuwe doelstelling)	Doelstelling: Het voorbereiden van een moderne en wendbare organisatie.
	Activiteiten en afwijkingen: De context waarin en waarbinnen het waterschap opereert is en blijft continue in beweging. Dit vraagt van de organisatie en de medewerkers van het waterschap dat zij hierop adequaat reageren en voorbereid zijn op de toekomst. Dit alles binnen de doelstelling onze taken uit te voeren tegen de laagst mogelijke integrale kostprijs. In 2016 is een reorganisatie gestart met de uitvoering van het organisatie ontwikkelprogramma Samen, Soepel, Sterk in je werk. Dit borduurt voort op het eerdere programma Sterk in je Werk en omvat aspecten als het stimuleren van de juiste (open dienstverlenende) houding en gedrag, het borgen van ontwikkelingen op het gebied van kwaliteit (risico)management en dienstverlening en doorontwikkeling van de ondersteunende processen.

Prestatie indicatoren	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
% Facturen voldaan binnen betaaltermijn	90%	91%	91%	92%

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	20.753	20.396	20.544	20.157	19.700

Ten opzichte van ML 3 zijn de netto lasten -€457 lager:

- De netto directe lasten zijn -€453 lager, doordat in het kader van de bezuinigingsopgave de uitgaven kritisch beoordeeld zijn en besloten is een aantal activiteiten niet uit te voeren (zonder de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar te brengen). Daarnaast zijn er enkele meevallers. Dit heeft geleid tot bijstelling van een aantal posten zoals advieskosten, studiekosten, datacommunicatie en telefonie en schoonmaakkosten.
- De overige posten zijn per saldo +€4.

Ten opzichte van het jaarplan 2016 zijn de netto lasten -€1.053 lager:

- De netto directe lasten zijn -€1.080 lager, onder andere door een verschuiving van de aanschaf van monitoren, dataopslag en servers van de exploitatie naar de investeringen. Sinds 2015 lopen de lasten van "ICT modernisering" via de exploitatie. Het betreft apparatuur met een korte afschrijvingstermijn zoals tablets en smartphones. In het verlengde hiervan zijn in het jaarplan 2016 ook de lasten van "ICT infrastructuur" meegenomen, dit betreft onder andere de vervanging van ICT hardware. Dit is onterecht gebeurd vooruitlopend op het nieuwe activabeleid, hetgeen betekent dat deze lasten gecorrigeerd dienen te worden van exploitatie naar investeringen. Het nieuwe activabeleid wordt in november 2016 aan het AB voorgelegd en bij goedkeuring in 2017 ingevoerd. Daarnaast zijn in het kader van de bezuinigingsopgave de uitgaven kritisch beoordeeld en is besloten een aantal activiteiten niet uit te voeren (zonder de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar te brengen). Ook zijn er enkele meevallers. Dit heeft geleid tot bijstelling van een aantal posten zoals advieskosten, studiekosten, datacommunicatie en telefonie en schoonmaakkosten.
- De overige posten zijn per saldo +€27

Conclusie en bijsturingsmaatregelen
Uitvoering van het programma verloopt op hoofdlijnen conform de planning in de begroting. Zoals hierboven beschreven zijn er enkele meevallers en is er sprake van een verschuiving van lasten van de exploitatie naar de investeringen.

Kostenplaats salarissen

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten programma	33.516	33.232	33.101	33.393	33.073
Ten opzichte van ML 3 zijn de <u>netto lasten</u> -€320 lager door openstaande vacatures en een kritische beoordeling van de inhuurkosten. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de prognose. Ten opzichte van het jaarplan 2016 zijn de <u>netto lasten</u> -€443 lager doordat in de Begroting 2016 rekening is gehouden met een stijging van de sociale lasten en de pensioenpremies. De pensioenlasten zijn in werkelijkheid lager. Daarnaast zijn er gedurende het jaar openstaande vacatures, wat resulteert in lagere salarislasten.					

Ondersteunend programma 600/800 – Ondersteuning Watersystemen

Programmabeheerder: A. Meuleman

Doelstellingen: activiteiten en afwijkingen

Muskusrattenbestrijding

Vangstaantallen	Doelstelling en beoogde effecten: Beperking van risico's en schade door effectieve bestrijding.	
	Activiteiten en afwijkingen: De jaarvangst muskusratten laat vanaf 2015 een doorgaande afnemende lijn zien. De populatie beverratten loopt nog steeds op wat meer aandacht vraagt vanwege specifieke vangstmiddelen.	
Landelijke Veldproef	Doelstelling en beoogde effecten: Onderzoek naar de mogelijkheden van alternatieve bestrijdingsstrategieën en de toepasbaarheid van preventieve maatregelen. Dit vindt plaats in het kader van de Landelijke Veldproef.	
	Activiteiten en afwijkingen: Dit jaar betreft de afronding van de eerste fase van de Landelijke Veldproef. Hierbij worden geen noemenswaardige vangstafwijkingen verwacht. De pilot rondom Dinteloord (objectbescherming) loopt nog 1 jaar door.	

Geografische informatie (GEO)

Het programma ligt op schema, er zijn geen significante afwijkingen te melden.

Prestatie indicatoren Muskusrattenbestrijding	Jaarplan 2016	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Jaarvangst muskusratten	3.800	3.200	3.200	3.200
Jaarvangst beverratten	30	30	30	40
Vangst per uur muskusratten	0,15	0,12	0,12	0,12
Vangst per km watergang muskusratten	0,15	0,12	0,12	0,12
Aantal velduren	30.000	30.000	30.000	30.000

Jaarvangst muskusratten: De jaarvangst muskusratten laat vanaf 2015 een doorgaande afnemende lijn zien. De prognose is aangepast op basis van de werkelijke vangsten 2015.

Jaarvangst beverratten: De jaarvangst beverratten neemt toe. Dit is een landelijk beeld.

Vangst per uur muskusratten: doordat er minder muskusratten gevangen worden is de vangst per uur ook minder.

Vangst per km watergang muskusratten: doordat er minder muskusratten gevangen worden, is de vangst per km'er ook lager. De landelijke norm is 0,15 muskusrat per km'er. Dit is te beschouwen als een optimum. Conclusie is dat de populatie in Noord-Brabant onder controle is. De vrijgekomen capaciteit wordt benut om beverratten te bestrijden, dit vergt andere vangsttechnieken en kost meer tijd.

Geld (bedragen x €1.000)	Jaarplan 2016	Prognose ML1	Prognose ML2	Prognose ML3	Prognose ML4
Totaal netto kosten Muskusrattenbestrijding	752	739	732	724	729
Totaal netto kosten Geografische informatie	1.307	1.302	1.334	1.301	1.300

Ten opzichte van ML3 en het jaarplan 2016 zijn er geen significante verschillen.

Conclusie en bijsturingsmaatregelen

Het programma ligt op schema.